

תנועת המושבים בישראל

שומרים על הארבע הכפרים. שלוחות לאומיות שהיא זכות.

תקנון מצוי למושבי עובדים

עיקרי הנוסח הסופי של התקנון המצוי המעגן הסדרים המתאימים לניהול חיי היום יום במושבים במאה ה-21, ומתייחס, בין היתר, לנושאים כגון כינוס אסיפות, קבלת החלטות, רשויות האגודה, יישוב סכסוכים ועוד.

חברים וחברות יקרים,

בשעה טובה ומוצלחת ולאחר עבודה מאומצת ומשותפת אנו מעבירים אליכם את עיקרי הנוסח הסופי של התקנון המצוי למושב העובדים.

התקנון הינו כלי ניהולי עדכני עבור האגודות שמרביתן עדיין מתנהלות עם תקנוני שנות ה-50. בעלון שלפניכם אנו מסבירים כיצד לשנות את התקנון שברשותכם בצורה הנכונה, כמובן בעזרתנו.

תודה לרשמת האגודות, **עו"ד שלומית שיחור רייכמן** וצוות הרשמת, על שיתוף הפעולה והאמון בצוות התנועה.

תודה ל**עו"ד מיכל בוסל**, מנהלת אגף קרקעות ואגודות שיתופיות, על העבודה וההשקעה הרבה על כל סעיף וסעיף.

כעת, אגודה המעוניינת לבצע שינוי תקנון מוזמנת לפנות לתנועה ולקבל את הייעוץ וההכוונה הדרושים לתהליך.

אנו ממשיכים לתת לכם כלים עדכניים לניהול האגודה בהתאם למציאות המשתנה ובכך להבטיח קבלת החלטות וניהול תהליכים פנימיים בצורה המיטבית עבור חברי האגודה.

למענכם ובשבילכם,

עמית יפרח

מזכ"ל תנועת המושבים
ויו"ר התאחדות חקלאי ישראל

חברי וחברות המושבים,

לאחרונה, לאחר עבודה של כשנתיים, אשר כללה, בין היתר, פרסום טיוטת נוסח להערות הציבור והטמעת הערות רבות שהתקבלו, רשמת האגודות השיתופיות ותנועת המושבים בישראל פרסמו לראשונה תקנון מצוי למושבי העובדים בישראל.

צוות גיבוש התקנון המצוי הורכב מעו"ד שלומית שיחור-רייכמן, רשמת האגודות השיתופיות היוצאת, עו"ד עמית יפרח, מזכ"ל תנועת המושבים, עו"ד מיכל בוסל, מנהלת אגף קרקעות ואגודות שיתופיות בתנועת המושבים ועו"ד אודי אמיתי, מנהל צוות תקנונים במחלקה המשפטית במשרד רשמת האגודות.

התקנון המצוי (שהוא נוסח מומלץ) מעגן הסדרים המתאימים לניהול חיי היום יום במושבים במאה ה-21, ומתייחס, בין היתר, לנושאים כגון כינוס אסיפות, קבלת החלטות, רשויות האגודה, יישוב סכסוכים ועוד.

יצוין כי התקנון המצוי מקיף נושאים רבים וסוגיות מגוונות בהם עוסקים מושבי העובדים וכן כולל גם מספר חלופות לחלק מהסוגיות, המיועדות לבחירת האגודה, בהתאם למאפייניה והעדפותיה והוא נועד להקל ולייעל הן את ההתנהלות השוטפת והן את הליכי תיקון התקנון. לנוחיותכם, להלן הסבר קצר על התקנון המצוי, חשיבותו, כיצד ניתן לבצע הליך שינוי תקנון ומה החידושים שהתקנון המצוי כולל.

נוסח התקנון נשלח למזכירות המושבים ומפורסם במקביל באתר תנועת המושבים. לשאלות נוספות וקבלת נוסח התקנון, באפשרותכם לפנות אלינו.

עו"ד מיכל בוסל

מנהלת אגף קרקעות ואגודות שיתופיות

אגף קרקעות ואגודות שיתופיות | 03-6086307

עו"ד מיכל בוסל, מנהלת האגף michalb@tmoshavim.org.il

נעמי זינגר, מנהלת הלשכה neomi@tmoshavim.org.il

מהו תקנון האגודה?

תקנון האגודה השיתופית הוא מסמך היסוד של האגודה. התקנון קובע את סמכויות האגודה ודרך ניהולה ומגדיר את היחסים בין החברים עצמם, בין החברים לאגודה וגם את היחסים של האגודה עם צדדים שלישיים לכן חשוב שהתקנון יתאים לצרכי האגודה ומטרותיה. תקנון של אגודה שיתופית מחייב את כל חברי האגודה מכוח חברותם בה, ללא שנדרשה הסכמתו הנפרדת של כל חבר.

מהו התקנון המצוי?

אגודה רשאית לקבוע לעצמה תקנון או לחילופין, לאמץ את נוסח התקנון המומלץ (תקנון מצוי). כאמור, למושבים רבים יש תקנון ישן, בדרך כלל מתקופת הקמתם, אשר תוקן באופן מצומצם לאורך השנים (אם בכלל). על מנת להקל על המושבים בעדכון הנוסח של התקנונים שלהם, תנועת המושבים בישראל פעלה יחד עם משרד רשם האגודות לפרסום נוסח של תקנון לדוגמה (תקנון מצוי) לראשונה למושבי העובדים.

אימוץ התקנון המצוי יכול להיות באופן מלא (כפי שהוא וללא שינויים) או באמצעות ביצוע התאמות ושינויים בהתאם למאפייניה המיוחדים של האגודה (במקרה זה, יש לפעול לפי ההנחיות באתר רשם האגודות).

אימוץ תקנון מעודכן ומודרני הוא הליך חשוב שנועד לסייע לאגודות בתחומים רבים, בין היתר, בניהול התקין והיעיל של האגודה ובפעילות השוטפת שלה ולכן מומלץ כי אגודות שיש להן תקנונים ישנים ולא מעודכנים יפעלו לעדכון ושינוי התקנונים שלהן. לשם כך ועל מנת להקל על האגודות בהליך שינוי התקנון, מיועד התקנון המצוי.

יודגש כי שינוי תקנון המאמץ את התקנון לדוגמה יטופל בעדיפות גבוהה יותר ביחס לבקשות שינוי התקנון האחרות ומשך הטיפול בו יהיה קצר יותר.

מדוע לאגודות מומלץ לשקול לבצע שינוי של התקנון?

כיום, חלקם של תקנוני האגודות מיושן ואינו מתיישב לא רק עם הוראות התקנות שהותקנו במהלך השנים אלא אף עם הוראות חוקים רבים שנחקקו בינתיים ואף לא מתיישב עם שינויי הזמן שכן רוב האגודות ההתיישבותיות הוקמו לפני או בסמוך להקמת המדינה ותקנוניהן הם מאותה התקופה אך רובם לא התעדכנו לעת הזו.

העיתים השתנו, המושב כפי שהיה לפני כמאה שנה ואפילו חמישים שנה אינו המושב של היום בעוד שהתקנון נותר זהה, ובמקרה הטוב עבר מספר שינויים מינוריים.

החידושים המרכזיים שכולל התקנון המצוי

בתקנון המצוי עודכנו הוראות רבות, להלן סקירה קצרה של ארבעה שינויים מרכזיים שנערכו בתקנון:

[1] זכויות ההצבעה בהליך קבלת ההחלטות באסיפה הכללית

הסעיף המתייחס לקולות ההצבעה למשק כולל שלוש חלופות. כל אגודה נדרשת לבחור בחלופה אחת כך שלכל משק יהיו שניים, ארבעה או שישה קולות הצבעה. בעל זכויות הצבעה הוא מי שרשאי להצביע באמצעות קולות ההצבעה למשק. אם מתגורר במשק איש אחד, יהיו לו כל קולות ההצבעה למשק. כך שאם בוחרים בחלופה של שני קולות למשק ויש במשק רק איש אחד שהוא חבר אגודה, יהיו לו שני קולות.

איך נבחרים בעלי זכויות ההצבעה למשק? בעלי המשק ימנו את בעלי זכויות ההצבעה של המשק (בעלי זכויות ההצבעה צריכים להיות חברי אגודה), ויודיעו בכתב לוועד האגודה.

המטרה היא למנוע מצב לא שוויוני בו במשק אחד יש שישה חברים שמצביעים ובמשק השכן יש רק בעל זכויות הצבעה יחיד. בפועל, מי שמייצר את ההכנסה זו הפעילות של המשק ולא החבר עצמו. לכן חשוב לזכור כי אם חלוקת הרווחים מתבצעת באופן שווה בין המשקים אז גם זכויות ההצבעה צריכות להיות שוות זו לזו.

לפני מספר שנים, ניתן צו שאיפשר שישה קולות הצבעה למשק. יישום הצו היה מסורבל ומעטות האגודות שאימצו אותו. על כן, התקנון המצוי מאפשר בחירה בין מספר חלופות.

אולם, בשל קביעת הצו, המאפשר שישה קולות בלבד, נדרש הליך של תיקון חקיקה כדי לאפשר בחירה בחלופה של שניים או ארבעה קולות למשק.

מאחר שהליכי החקיקה בנושא טרם הושלמו, ועל מנת שלא לעכב את פרסומו של התקנון המצוי, הסעיף בתקנון בנושא החלטות באסיפה הכללית לפי זכויות ההצבעה למשק ייכנס לתוקף רק לאחר שתושלם החקיקה בעניין זה. על מנת להקל על האגודות באופן שהן לא יידרשו לקיים הליך נוסף לתיקון התקנון, באפשרותן לקבל החלטה באסיפה כללית על שינוי התקנון, אולם הסעיפים שטעונים תיקון חקיקה (ובכללם גם עניין קולות ההצבעה) ייכנסו לתוקף רק בהמשך, ככל שתושלם החקיקה וככל שלא תהיה בהם סתירה לנוסח שיתקבל.

[2] כשירות לחברות

התקנון המצוי קובע שאדם כשיר להתקבל לחברות באגודה ולהמשיך להיות חבר אם נתמלאו בו כל התנאים הבאים (התנאים מתייחסים לזכר ונקבה כאחד):

אזרח מדינת ישראל • בן 18 שנה לפחות • לא הורשע על פי הדין הפלילי בעבירה חמורה • לא חבר באגודה אחרת, אשר מטרתיה דומות למטרות אגודה זו • הוא רשום כבעל זכויות בנחלה (או זכאי להירשם כבעל זכויות) ובנוסף מתגורר דרך קבע ובפועל במושב • אדם המתנהל באופן המכבד את הזולת ומסוגל להשתלב במרקם החברתי והקהילתי במושב.

נתמקד בתנאי לפיו אדם צריך להיות בעל זכויות בנחלה, המתגורר דרך קבע ובפועל במושב: "מתגורר דרך קבע" הינו אדם שגר במושב רצוף במשך 5 שנים אלא אם יצא מהמושב (לארץ או לחו"ל) מטעמי עבודה או לימודים או בעקבות מצב בריאותי. המטרה היא למנוע מצב של חברי אגודה שלא גרים במושב אבל משתתפים בהצבעות ולוקחים חלק פעיל בניהול המושב.

[3] חדשנות ודיגיטציה

התקנון המצוי הוא תקנון מודרני המעודכן למאה ה-21. בתקנון החדש באים לידי ביטוי מספר עקרונות חשובים:

* **יעילות:** התקנון המצוי כולל הוראות חדשות שמוסיפות אפשרויות טכנולוגיות ודיגיטליות לניהול השוטף של האגודה. כך למשל, שליחת הודעות או הזמנות לאסיפות באמצעות מיילים ובסמסים, עריכת הצבעות דיגיטליות, קיום אסיפות בזום וכו'.

* **שקיפות:** התקנון המצוי כולל רשימה של נושאים שוועדת ביקורת צריכה לבדוק מידי שנה, בנוסף, התווסף סעיף לפיו הוועד נדרש לפרסם לחברים דו"ח רבעוני עם פירוט של הפעילות שלו באותו רבעון.

* **שוויון:** שריון 40% ממקומות הכהונה בוועד לכל מגדר, ככל שניתן.

* **מינהל תקין:** התווספו הוראות למניעת ניגודי עניינים, למשל, מניעת מצבים של בני משפחה שמכהנים יחד או שאחד מהם מכהן בוועד והשני מועסק באגודה או מצב שבו יו"ר ועד האגודה הוא גם עובד של האגודה.

[4] יישוב סכסוכים

בתקנונים הישנים נקבע שכל סכסוך בין חברים או בין חברים לאגודה או סכסוך שקשור לעסקי האגודה יופנה אוטומטית לבוררות בתנועת המושבים, אצל רשם האגודות או במוסדות אחרים רלוונטיים.

בעניין זה יש חידוש: **התווספה אפשרות של גישור** וכך במקרה של סכסוך, הצדדים קודם יפנו להליך של גישור ורק אם הגישור לא יצליח, הסכסוך יתברר בהליך בוררות.

סעיף יישוב הסכסוכים מאפשר לקיים את הבוררות בתנועת המושבים או במשרדי רשם האגודות. אפשר לבחור אפשרות אחת ואפשר להשאיר את שתיהן.

איך מבצעים שינוי תקנון?

שינוי תקנון לא מתבצע באופן אוטומטי באמצעות קבלת החלטה לבצע שינוי כאמור אלא כולל הליך המורכב ממספר שלבים. שינוי הוראות הקבועות בתקנון יבוצעו בהתאם להוראות הקבועות בתקנון עצמו ובכפוף להוראות פקודת האגודות השיתופיות, התקנות ונוהל שינוי תקנון אגודה של האגף לאיגוד שיתופי.

להלן שלבי הליך שינוי התקנון:

כינוס אסיפה כללית

לצורך שינוי תקנון האגודה, נדרש לכנס אסיפה כללית ולאשר את השינוי.

- * ההזמנה לאסיפה הכללית תכלול בסדר היום את השינוי המוצע לתקנון באופן מפורש.
- * שינוי התקנון המוצע צריך להיות מפורט ומלווה בדברי הסבר. ההסבר יכלול הן את הרקע והנסיבות שהביאו לבקשת השינוי והן את משמעויותיו.
- * לשם קבלת החלטה בדבר שינוי התקנון, נדרשים להשתתף באסיפה לפחות שני שלישים מכלל חברי האגודה ועל השינוי לעבור ברוב של לפחות שלושה רבעים מהמצביעים (אלא אם נקבע בתקנון רוב גדול יותר).
- * אם לא התקיים הקוורום הנדרש באסיפה הכללית, ניתן לקבל החלטה על שינוי התקנון באסיפה נדחית בכל קוורום, בהתאם לעמידה בתנאי התקנות והנוהל בנושא.

הגשת בקשה לשינוי תקנון

בקשה לשינוי תקנון תוגש לכל המאוחר בתוך 180 יום מקבלת ההחלטה באסיפה הכללית למשרד רשם האגודות השיתופיות ותכלול את המסמכים הנדרשים בהתאם להוראות הנוהל בנושא.

בדיקת הבקשה ואישורה על ידי רשם האגודות

- * לאחר הגשת הבקשה לשינוי התקנון, הבקשה תיבדק במשרד רשם האגודות. במקרים בהם יש קושי עם התיקון ביחס להוראות הדין, יישלחו לאגודה הערות.
- * שינוי תקנון האגודה יכנס לתוקף רק לאחר רישומו על ידי רשם האגודות השיתופיות.

אגף קרקעות ואגודות שיתופיות - לרשותכם בכל עת

האגף הוא כתובת מקצועית ומרכזית אשר מובילה נאמנה את המרחב הכפרי מול השלטון המרכזי בכל ענייני הקרקע וניהול האגודה השיתופית. האגף מלווה את המושבים בוועדות השונות של משרד החקלאות, רשות מקרקעי ישראל והועדה לשמירה על קרקע חקלאית ושטחים פתוחים. כמו כן, דואג לשמור ולעקוב אחר זכויות האגודות וחבריהם בכל המוסדות השונים וללוות את האגודות בבעיות המתעוררות ובנושאים במחלוקת מול גורמים הקשורים למרחב הכפרי.

דברו איתנו: 03-6086307

עו"ד מיכל בוסל, מנהלת האגף • michalb@tmoshavim.org.il • נעמי זינגר, מנהלת הלשכה • neomi@tmoshavim.org.il

